

**HAKEMLERİN AHLAKİ
OLGUNLUK VE EMPATİ
DÜZEYLERİNİN KARAR
VERME STİLLERİNE
ETKİSİ**

Yazarlar
Sultan YAVUZ EROĞLU
Seydi KARAKUŞ

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-791-1

Kitap Adı

Hakemlerin Ahlaki Olgunluk ve Empati Düzeylerinin Karar Verme Stillerine Etkisi

Yazarlar

Sultan YAVUZ EROĞLU

Seydi KARAKUŞ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Amacı	3
Problem Cümlesi	4
Alt Problemler	4
Araştırmanın Hipotezleri	4
Araştırmanın Varsayımları	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Spor Kavramı, Hakem Kavramı, Ahlak Kavramı	7
1.1. Sporun Tanımı ve Önemi	7
1.1.1. Sporun Tanımı	7
1.1.2. Sporun Önemi	8
1.2. Bireysel Sporlar	10
1.3. Takım Sporları	10
1.4. Hakemliğin Tanımı	10
1.5. Hakemin Özellikleri	12
1.5.1. Bireysel Özellikler	13
1.5.2. Fiziksel Özellikler	13
1.5.3. Sporla İlgili Özellikler	13
1.5.4. Hakemlikle İlgili Özellikler	14
1.6. Hakemin Görevleri	14
1.7. Hakemliğin Zihinsel Ve Fiziksel Boyutları	16
1.8. Ahlak Kavramı	17
1.9. Spor Ahlakı	19

Ahlaki Olgunluk, Karar Verme, Empatik Eğilim, Alanla İlgili Yapılan Araştırmalar	21
2.1. Ahlaki Olgunluk	21
2.2. Empatinin Tarihçesi Ve Tanımı	22
2.3. Empatinin Bileşenleri.....	23
2.3.1. Bilişsel Empati	24
2.3.2. Duygusal Empati.....	24
2.4. Empati Basamakları	24
2.4.1. Onlar Basamağı.....	25
2.4.2. Ben Basamağı	25
2.4.3. Sen Basamağı.....	26
2.5. Sporda Empati.....	26
2.6. Karar Verme Kavramı	28
2.7. Karar Verme Süreci	30
2.8. Karar Verme Sürecinin Aşamaları.....	31
2.8.1. Karar Öncesi Dönem.....	32
2.8.2. Karar Dönemi.....	32
2.8.3. Karar Sonrası Dönem.....	32
2.9. Karar Verme Stilleri.....	33
2.10. Karar Vermeyi Açıklayan Kuramlar.....	35
2.10.1. Gelatt'ın Karar Verme Modeli	35
2.10.2. Fayda Kuramı	36
2.10.3. Çatışma Kuramı	37
2.11. Sporda Karar Verme.....	37
2.12. Hakemlikte Karar Verme.....	40
2.13. Alanla İlgili Yapılan Araştırmalar	41
2.13.1. Empati İle İlgili Araştırmalar	41
2.13.2. Ahlaki Olgunluk İle İlgili Araştırmalar	44
2.13.3. Karar Verme İle İlgili Araştırmalar	46

Gereç ve Yöntem	51
3.1. Evren ve Örneklem.....	51
3.2. Araştırma Tekniği Ve Protokol.....	51
3.3. Veri Toplama Araçları.....	52
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	52
3.3.2. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ).....	52
3.3.3. Ahlaki Olgunluk Ölçeği.....	52
3.3.4. Karar Verme Ölçeği	53
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	54
 Bulgular ve Yorumlar	55
4.1. Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı.....	55
4.2. Ahlaki Olgunluk, Empatik Eğilim ve Karar Verme Stilleri Puan Ortalamaları	59
4.3. Ahlaki Olgunluk, Empatik Eğilim ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkiler	61
4.4. Ahlaki Olgunluğun Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı	68
4.5. Empatik Eğilimin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı.....	73
4.6. Karar Verme Stillerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı	78
Tartışma Sonuç ve Öneriler	91
Kaynaklar	121

KISALTMALAR

DR	Doktor
EBÖ	Empati Beceri Ölçeği
EEÖ	Empatik Eğilim Ölçeği
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MHK	Merkez Hakem Kurulu
PROF	Profesör
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TBF	Türkiye Basketbol Federasyonu
TDK	Türk Dil Kurumu
TGF	Türkiye Güreş Federasyonu
THF	Türkiye Hentbol Federasyonu
TKF	Türkiye Karate Federasyonu
TOHM	Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi
TVF	Türkiye Voleybol Federasyonu
Vb	Ve Benzeri

KAYNAKLAR

- ACET, Mehmet, Tamer, KARADEMİR ve Sercan, GÖKÇİÇEK, (2017), “Analysis of The Influence of Adolescence Period Sport Activities on Emphatic Tendency”, *Universal Journal of Educational Researcher* 5(2) ss.186-193.
- ACUNER, Hacı Yusuf (2004), “14-18 Yaş Arası Gençlerde Ahlaki Yargı Gelişimi ve Ahlak Eğitimi”, Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- ADAİR, John, (2003), Etkili Karar Vermek (S. F. Güneş), (2005), Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul.
- AKA, Hasan, (2014), “Profesyonel Futbolcuların Empatik Beceri Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKBULUT, Abdullah, Kürşat, (2012), “Amatör ve Profesyonel Erkek Futbolcuların Karar Verme, Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKBULUT, Emine ve Halil İbrahim, SAĞLAM, (2010), “Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2) ss.1069-1083
- AKDOĞAN, Ali, (2004), “Bireysel ve Toplumsal Hayatta Ahlaka Olan İhtiyaç ve İslam”, *Ekev Akademi Dergisi*, C. XVIII, S. VIII, ss. 180.
- AKTAŞ, Serap, (2014), “Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı Yöneticilerinin Karar Verme Stillerinin Karşılaştırılması” Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- ALADAĞ, Zerrin, (2011), *Karar Teorisi*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli. ss.42
- ALKAL, Ahmet, (2016), “Ahlaki Olgunluğun Yordanmasında Kişilik Özelliklerin ve Bazı Değişkenlerin Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- ARSLANOĞLU, Cansel, (2012), “Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri ve Saldırganlık İlişkisinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ATAKAN, Can, (2001), “Toplum Ahlak Yönetimi, Ahlakta Kalite Vurgusu, İş Ahlakı, Ahlak Felsefesi”, *Görüş Dergisi*, ss.92-97.
- AVŞAROĞLU, Selahattin, (2007), *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. ss. 50.

- AYDIN, Arzu, (1996), Empatik Becerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. ss. 32-41.
- AYDIN, Ebru, Mehmet ACET, Utku IŞIK, (2017), Spor Bilimleri Fakültesi ile Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Karşılaştırılması, Dünya Spor Bilimleri Araştırması Kongresi, 23-26 Kasım 2017, Manisa. ss. 287.
- AYDIN, Mehmet Zeki, (2011), Okulda Ahlak Eğitimi ve Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi (4. Basım), Nobel Yayıncılık, Ankara, ss. 178.
- AYDIN, Mustafa, (2003), Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği, Değerler Eğitimi Dergisi, 1(3), ss. 121-144.
- BAĞIRKAN, Şemsettin, (1983), Karar Verme, Der Yayınları, İstanbul. ss. 38-40
- BAKİOĞLU, Fuad, (2013), Kültürlerarası Tolerans ile Ahlaki Olgunluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat. ss. 55-83.
- BALÇIKANLI, Gülfem Sezen, (2009), Profesyonel Futbolcuların FairPlaye Yönelik Davranışları ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. ss.2-5
- BALOĞLU, Burhan, Ayten, DAVUTOĞLU, (2009), Sporun Değişen Yüzü, Derin Yayınevi, İstanbul, ss. 8.
- BARELİ, Michel, Markus, RAAB, (2006), Judgement And Decisionmaking İn Sport And Exercise Rediscovery And Newvisions, Psychology of Sport and Exercise, 7, p.519-524.
- BEDİA, Akarsu, (1984), Felsefe Terimleri Sözlüğü, İnkılap Kitabevi, Ankara, ss. 7.
- BEŞKAT, Mustafa, (2016), Futbol Seyircilerinin Empatik Eğilimleri ile Sporda Saldırganlık Ve Şiddet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya. ss. 51-74.
- BİLİR, Pervin, (2013), Sociotropic and Autonomic Personal Traits of Volleyball Referees: Turkish Case, Journal of American Science, 9(12). ss. 86-87.
- BORE, Miles, Don, MUMRA, Lan, KERRIDGE, David, POWİS, (2005), Selection of Medical Students Accordingto Their Moral Orientation, Medical Education, 39(3), p.266-275
- BOZKURT, Aynur, (1997), Cinsiyetleri, Fakülteleri ve Uyum Düzeyleri Farklı Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzey-

- leri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss. 33-46.
- CEL, Alberto, (1994), “Hakemlik Psikolojisi”, Çeviren: Kin, Ayşe, Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, Sayı:1. ss. 21-23.
- CEVİZCİ, Ahmet, (2000), Felsefe Terimleri Sözlüğü, Paradigma Yayınları, İstanbul, ss. 5.
- CİMA, Maaike, Franca. TONNAER, Marc, HAUSER (2010), Psychopaths Know Right From Wrong But Don't Care, Soc Cogn Affect Neurosci 5(1): p.59-67.
- COAKLEY, Jay, (2001), Sport and Society: Issues&Controversies, McGraw-Hill New York. P.23.
- ÇELİK, Esmâ, (2008), Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, ss. 103-111.
- ÇETİN, Mehmet Çağrı, (2009), Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri, Sosyal Beceri Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Biçimlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. ss. 126-194.
- ÇİMEN, Ali, (1999), Karar Verme, Timsah Yayınları, İstanbul, ss. 54
- ÇOLAKKADIOĞLU, Oğuzhan, Sonay, GÜÇRAY (2007), Ergenlerde Karar Verme Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlama Çalışması, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7 (26), ss. 61-71.
- ATLI Demir Yasin, Ali Abdullah, KIŞ (2017), Medeni Duruma Göre Empati: Bir Meta-Analiz Çalışması, 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi, İstanbul, ss. 288.
- DEMİR, Metin, Kemal, FİLİZ (2004), Spor Egzersizlerinin İnsan Organizması Üzerindeki Etkileri, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2) ss. 109-114.
- DENİZ, Engin, (2004), Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 15, ss.23-35.
- DENİZLİ, Emre, (2010), Amatör Liglerde Futbol Oynamış Hakemlerin Eşduyum Becerileri İle Futbol Oynamamış Hakemlerin Eşduyum Becerilerinin Karşılaştırılması (Kocaeli İli Uygulaması), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. ss. 40-49.
- DERYAHANOGĞLU, Gamze, (2014), Kick Boks Hakemlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Algılanan Mesleki Yeterlilik Üzerine

- Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. Ss. 44-54.
- DİNÇER, Nevzat, (2013), Spor Yöneticilerinin Karar Verme Stilleri İle Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss. 85-137.
- DİNÇER, Nevzat, Azmi, YETİM (2016), Spor Örgüt Yöneticilerinin Karar Verme Stilleri ile Problem Çözme Becerileri, Şahin. H.M (Ed.), Spor Yönetiminde Desantralizasyon Liderlik Becerileri ve Karar Verme Stilleri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, ss. 269-302.
- DOĞAN, Orhan, (2015), Spor Psikolojisi, Nobel Kitabevi, Adana, ss. 222-223
- DOĞAN, Orhan, (2015), Spor Psikolojisi, Detay Yayıncılık, Ankara, ss.1-2
- DOĞU, Gazanfer, Ümit, KESİM, Ömer, SİVRİKAYA, (2002), Belediyelerin Sporla İlgili İşlevleri: Düzce Belediyesi Örneği, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 11(2), ss. 89-106.
- DURAK, Nejd, (2007), Mevlânâ'nın Ahlâk Öğretisinde İyi ve Kötü Kavramları, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (6), ss.1-24.
- DURAK, Nejd, (2014), Ahmet Hamdi Akseki'nin Ahlak Felsefesinde Erdem Mutluluk İlişkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, s33, ss.87-93.
- DURNA, Ercan, (1997), Türkiye'de Futbol ve Hakem, Büyük Şehir Belediyesi Basımevi, İstanbul, ss. 42.
- EKMEKÇİ, Aytül Yeter, Rıdvan, EKMEKÇİ, Ayşe, İRMİŞ, (2013), Küreselleşme ve Spor Endüstrisi, Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(1), ss. 91-117.
- EKMEKÇİ, Rıdvan, (2016), Hakemlikte Zihinsel Hazırlık, Detay Yayıncılık, Ankara, ss. 1
- EROĞLU, Erdem, (2016), Merkezi Spor Yönetiminde Örgüt Kültürünün ve Çalışanların Kişilik Özelliklerinin Karar Verme Stillerine Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya, Ss.38,54-90.
- FİŞEK, Kurtan, (1998), Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi (2. Basım), Bağırhan Yayımevi, Ankara, ss.1-2
- GACAR, Atalay, (2011), Türkiye'deki Beden Eğitimi Ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme ve Atılabilirlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ. ss. 8-10

- GÖRGÜT, İlyas, (2015), Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi Ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Ahlak, Karakter Ve Değerler Eğitimi-ne İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss. 41-71.
- GÜLER, Elif, Dilara, (2016), Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, ss. 44-46.
- GÜNDOĞDU, Cemal, Sebahattin, DEVECİOĞLU, (2008), Spor Hizmetlerinin Genel Ekonomi Çerçevesinde Görünümü, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi, 6(2), ss. 117-124.
- GÜNEL, İlker, (2014), Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Taşra Teşkilatlarında Görev Yapan İl Müdürleri ve Şube Müdürlerinin Empati Becerilerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya. ss. 68-85.
- HANÇERLİOĞLU, Orhan, (1996), Felsefe Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul, Ss. 223.
- HÜSAMETTİN, Erdem, (1996), Son Devir Osmanlı Düşüncesinde Ahlak, Sebat Mat, Konya ss. 53.
- IRZIK, Gürol, (2001), Ahlakı Tartışmak ve Yaşamak, İş Ahlakı, Ahlak Felsefesi. Görüş Dergisi, ss. 18-20.
- İNAL Ali, Niyaz, (1998), Futbolda Eğitim ve Öğretim, Nobel Yayınevi, Konya, Ss.52.
- İNAL Ali, Niyazi, (2004), Futbolda Eğitim ve Öğretim (2. Baskı), Nobel Basımevi, Ankara, ss. 18.
- KARAKUŞ, Seydi, (2005), Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Okuyan Öğrencilerin Fiziksel Sağlıkları İle Serbest Zaman ve Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2). ss.1-13.
- KAYA, Mevlut, Cüneyt, AYDIN, (2011), Üniversite Öğrencilerinin Dini İnanç Ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, ss.15-42
- KAYIŞOĞLU, Bahadır, Sürhat, MÜNİROĞLU, (1999), Ankara Bölgesindeki Futbol Hakemlerinin Fiziksel Özelliklerinin Klasmanlara Göre Karşılaştırılması, Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, Sayı: 4. ss:37.
- KELECEK, Selen, Atahan, ALTINTAŞ, Hülya, AŞÇI, (2015), Sporcuların Karar Verme Stilllerinin Belirlenmesi, CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8(1) ss. 21-27
- KILOĞLU, Merve, (2017), Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerine (TOHM) Devam Eden Sporcuların Karar Verme Stilllerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. ss. 91-104.

- KIRGIL, Fatih, (2015), Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Diğer Branş Öğretmenlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlikler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, ss.54-69.
- KOENİGS, Michael, Liane, YOUNG, Ralph, ADOLPH, Daniel, TRANEL, Fierih, CUSHMAN, March, HAUSER, Antonio, DAMASİO, (2007), Damage to the prefrontal cortex increase sutilitarian moral judgements. *Nature*, 446, p.908-911.
- KORUR, Ezel, Nur, (2014), Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Ve Empatik Eğilimleri, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon. ss. 30.
- KUMBAROĞLU, Zeynep, Bengü, (2013), Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri İle Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss. 75-107.
- KURAL, Burak, (2013), Dağcıların Stresle Başa Çıkma Tutumlarının Karar Vermede Özsaygı Ve Karar Verme Stilleriyle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss. 75-103.
- KURT, Ümit, (2003), Karar Verme Sürecinde Yöneticilerin Kişilik Yapılarının Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss. 13.
- KUZGUN, Yıldız, (1993), Karar Stratejileri Ölçeği: Geliştirilmesi ve Standardizasyonu. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Edt: Rüveyda Bayraktar ve İhsan Dağ, Türk Psikologlar Derneği Yayını, ss.161-170. (2001).
- LİCKONA, Thomas, (1991), Education for character: How our schools can teach respectand responsibility, Bantam Books, New York: p.223.
- MANAV, Ayşe, İnel, (2008), Hemşirelerin Empatik Eğilim ve Becerilerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin, ss. 29-43.
- MEYDAN Larousse, (1978), Cilt 5, İstanbul, s.529
- MERKEZ Hakem Kurulu Yayını (MHK), (1997), Hakem Kimdir? Erişim: 2018 Mart 20 <<http://hakemrehberi.8m.com>>
- MUTLU, Osman, Evren, ŞENTÜRK, Ercan, ZORBA, (2014), Üniversite Öğrencisi Tenisçilerde Empatik Eğilim ve İletişim Becerisi, *International Journal of Science Culture and Sport*, ss.129-137.
- NEWELL, Ben, Tim, RAKOW, Nikola, WESTON, David, SHANKS, (2004), Search Strategies in Decison Making: The Success of Success, *Journal of Behavioral Decision Making*, p. 117-137.

- ORTA, Lale, (2002), Dünyada ve Türkiye’de Futbol Hakemliğinin Başlangıcı ve Gelişimi, Spor Araştırmaları Dergisi, c.6, ss.16-20
- ÖZBEK, Mehmet, Ferhat, (2002), Çalışma Hayatında Empati ve Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bursa. ss. 63-75.
- ÖZTÜRK, Fusun, vd., (2004), Antrenör ve Hakemlerin Empati Durumlarının Araştırılması, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(1) ss.19-25.
- PAYNE, John, James, BETTMAN, Eric, JOHSON, (1993), The Adaptive Decision Maker, Cambridge University Press. Cambridge. p.98-104.
- PEHLİVAN, İnyet, (2001), Yönetmel Mesleki ve Örgütsel Etik, Pegem Yayıncılık, Ankara, ss.42
- PHİLLİPS, Susan, , Myrna, FRİEDLANDER, Nicholas, PAZİENZA, Peter, KOST, (1985), A Factor Analytic Investigation Of Career Decision-Making Styles, Journal of Vocational Behavior, 26, p.106-115
- PIEPER, Annemarie, (1999), Etięe Giriş, (Çev: Veyssel Atayman, Gönül Sezer), Ayrıntı Yayınları. İstanbul. ss. 18-25.
- RASMUSSEN, Jens. (1993), Deciding and doing: decision making in natural contexts, Decision Making in Action: Models and Methods. Norwood: Ablex Publishing Corporation. p. 158-171.
- SAĞIR, Cenkan, (2006), Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler ve Karar Verme Sürecinde Etięin Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne. ss. 11.
- SEYREK, Özgür, Demirci, (2014), Akademik Personelin Ahlakı Olgunluk Düzeylerine Göre Duyarlılık Durumu, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, ss. 50-69.
- SNYDER, Eldon, Dean, PURDY (1987), Social control İn Sport: An Analysis Of Basketball Officiating, Sociology of Sport Journal, sy.4 ss.394-402.
- SÜLÜN, Ömer, (2013), Futbol Hakemlerinin Öfke Ve Kızgınlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman. ss.18
- ŞAFAK, Zeki, (2008), İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenler ve Yöneticilerin Bilişsel Ahlakı Yargı Yeteneklerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi: İstanbul Anadolu Yakası Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. ss. 108-123.
- ŞAHİN, Mehmet, (1995), Spor Ahlakının Temel Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana. ss. 5.

- ŞAHİN, Murat, Kenan, ŞEBİN, Kamber, ÖZPERÇİN, Figen, ŞAHİN, (2015), Sporda Evrensel Kavramlar Fair Play, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, ss.47-55
- ŞAKAR, Murat, (2012), Voleybolcuların Empati Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman. ss. 62-78.
- ŞENGÜN, Mustafa, Mevlüt, KAYA, (2007), Ahlaki Olgunluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (24-25). ss.51-64.
- ŞENGÜN, Mustafa, (2008) Lise Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Kişisel Değişkenler Açısından İncelenmesi, Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, ss. 110-169.
- TAŞDEMİR, Gülay, (1999), Ege Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Empatik Eğilim ve İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, ss. 57-70. .
- TEL, Mikail, (2007), Atatürk'ün Beden Eğitimi ve Spora Bakışı, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi, 5(3), ss. 173-176.
- TEL, Mikail, (2014), Türk Toplum Yaşantısında Fair Play. International Journal of Science Culture and Sport, ss. 694-704.
- TOSUN, Kemal, (1992), İşletme Yönetiminin Genel Esasları, Savaş Yayınları, Ankara, ss.38.
- Türk Dil Kurumu. (2016). Erişim: 01.01.2017 http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5869584391af98.57720520
- UGAZİO, Giuseppe, Claus, LAMM, Tania, SİNGER, (2012), The Role Of Emotions for Moral Judgments depends On The type Of Emotionand, Moral Scenario Emotion, 12(3), p.579-590
- UZUNOĞLU, Ömer, Ufuk, Metin, ŞAHİN, İbrahim, Bülent, FİŞEKÇİ-OĞLU, (2009), Türk Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stillerinin Klasmanlarına ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11 (1), ss.32-36
- ÜNSAL, Artun, (2005), Tribün Cemaatinin Öfkesi ve Ticarileşen Türkiye Futbolunda Şiddet, İletişim Yayınları, İstanbul. ss. 42-48.
- VANDENBERGHE, Frederic, (2002), Empathy As The Foundation Of The Social Sciences And of Social Life. Sociedade Estado, Brasília, p.563-585
- VAUTROT, Michel, (2003), Referee is The Part of The Game. <www.fifa.com-articles > (2018, Mart 17).

- VİSCHER, Robert, (1994), Empathy, Form, and Space: Problems in German Aesthetics, 1873–1893. In: Mallgrave HF, Ikonomou E. (Editors), Chicago: University of Chicago Press. p.78.
- VOİGT, Dieter, (1998), Spor Sosyolojisi, (A. Atalay, Çev.), Alkım Yayınları, İstanbul, ss. 127.
- VURAL, Mustafa, (2013), Spor Genel Müdürlüğü Merkez Ve Taşra Teşkilatında Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Düşünme Ve Karar Verme Stilllerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. ss. 40-58.
- WAGER, Tor, Kevin, OCHSNER, (2005), Sex Differences İn The Emotional Brain. Neuro Report, 16(2), p.85-87.
- WISPE, Lauren, (1990), History of the Concept of Empathy. Inesinberg N., Strayer J. (Editors). Empathy and Its Development, Cambridge University Press, New York p.17-37.
- WU, Rogerson, Simon, Ben, FAİRWEATHER, (2001), Being Ethical in Developing Information Systems: An Issue of Methodology or Maturity in Judgement. Proceedings of the 34th Hawaii International Conference on System Sciences. pp.8037-8046.
- YILDIRIM, Süleyman, (2011), Lisanslı Olarak Takım Sporü Ve Bireysel Spor Yapan İle Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, ss. 10
- YILDIRIM, Şahika, (2016), Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlakî Tutum Farklarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur. ss. 23-35.
- YILMAZ, Serhan, (2013), Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri İle Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss.38
- YİĞİTER, Korkmaz, (2008), Kocaeli İlinde Görevli İlk ve Orta Öğrenim Kurumlarında Çalışan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Empati Becerilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, ss. 70-76.
- YÖNDEN, Hasan, (2015), Ahlakî İlke ve Ahlakî Değer Problemi Üzerine, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli. ss.1.
- YÜKSEL, Gökay, (2012), İlköğretim Öğretmenlerinin Karakter Eğitimi Yetkinlik İnançları İle Ahlakî Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. ss.5-79